

Vikeplikt

Vikeplikt handler i stor grad om hvem som skal få kjøre eller gå først, og hvordan vi skal oppføre oss i slike situasjoner.

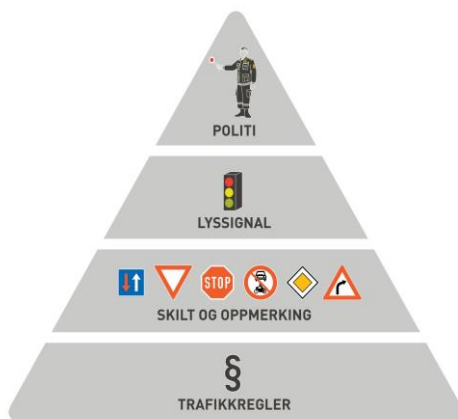
Den det skal vikes for skal ikke hindres eller forstyrres. Den som skal vike skal vise dette tydelig og i god tid med å sette ned farten og om nødvendig stanse.

Dette gjelder i alle vikepliktsituasjoner. Om det er for fotgjenger, buss på holdeplass eller rundkjøring er begrepet vikeplikt og handlemåten den samme.

Grunnregelen for vikeplikt er at kjørende har vikeplikt for kjøretøy som kommer fra høyre. Det samme gjelder når kjørende som vil svinge til venstre, vil få kjøretøy på sin høyre side.

Men her finnes unntak, blant annet når skilting opphever eller pålegger vikeplikt. Derfor får du nå først litt bakenforliggende teori om myndighetspyramiden, forskjorvei og vikepliktskilt, før vi kommer nærmere inn på vikeplikt fra høyre.

Myndighetspyramiden

Myndighetspyramiden er noe kjenne til og ha forståelse for når du skal lære om vikeplikt.

Myndighetspyramiden forteller oss om hva og hvem som bestemmer over hva og hvem.

Nederst som et fundament finner vi vegtrafikkloven og trafikkreglene. Det som bestemmer over trafikkreglene er skilt og vegoppmerking. Over skilt og vegoppmerking finner vi lyssignal og til slutt finner vi politiet.

Første nivå

Se for deg at vi kjører inn på en ny vei, og det finnes ikke skilt som forteller oss om hva fartsgrensen er på stedet. Da må vi kjenne til vegtrafikkloven §4. Den sier at på vei uten offentlig skilt er må det ikke kjøres fortere enn 50 km/t innenfor tettbebygd strøk og 80 km/t utenfor tettbebygd strøk. Vi vet dermed hvilken fartsgrense det er på stedet.

Andre nivå

Her finner vi skiltingen som igjen bestemmer over reglene som nevnt i første nivå. Kommer vi inn på den nye veien og det står et skilt som forteller oss at fartsgrensen på stedet er 60km/t, er det dette som er gjeldende.

Tredje nivå

Sett at vi kjører på veien over i andre nivå. Hastigheten på stedet er 60 km/t. Et stykke frem er det et lyskryss og lyssignalet er rødt. Dette betyr naturligvis at vi skal stoppe siden lyset er rødt og lyssignal bestemmer over skilt og vegoppmerking .

Fjerde nivå

Det er rødt lys i lyskrysset. Midt i krysset står det en politimann og dirigerer trafikken. Dersom han gir signal om at du skal kjøre, skal du gjøre dette selv om lyset er rødt.

Myndighetspyramiden er på mange måter logisk, men den forutsetter at vi har kunnskap om reglene som ligger i bunn og forståelse for skilt og lys.

Forkjøringsvei og vikepliktskilt

202

Som vi har nevnt tidligere er skilt et nivå over regler i myndighetspyramiden. Det vil da være skiltingen som vil være gjeldene. Kommer dere kjørende til et kryss med vikepliktskilt vil dere da få vikeplikt for kryssende trafikk, altså både kjørende som kommer fra høyre som vanlig, og fra venstre.

204

Stoppskiltet har samme betydning som vikepliktskiltet hva vikeplikten angår. Det er i tillegg et påbud om at vi skal stoppe fremme ved stopplinjen. Det må alle bilene gjøre. Det er ikke tilstrekkelig at vi står stille bak en bil som står fremme ved stopplinjen. Når det er vår tur skal vi også stoppe ved stopplinjen.

206

Forkjøringsveiskiltet forteller oss at de som skal inn på veien vi kjører på har vikeplikt for oss.

Vikeplikt fra høyre - Høyreregulering

For å kunne løse denne oppgaven må vi vite hva som står skrevet i trafikkreglene, altså på nivå én av myndighetspyramiden.

Grunnregelen for vikeplikt finner vi i trafikkreglene §7. 2 ledd. Her står det skrevet at kjørende har vikeplikt for kjøretøy som kommer fra høyre. Det samme gjelder når kjørende som vil svinge til venstre, vil få kjøretøy på sin høyre side.

For at regelen skal være gjeldende er det en forutsetning at begge partene kommer kjørende på en vei.

Men hva er egentlig en vei? Det meste vi kjører på er jo veier. En annen måte å si det på er at parkeringsplasser, utkjørsel fra privat eiendom og private områder normalt sett ikke defineres som en vei. Det vil igjen si at dersom du eller den andre kommer kjørende på noe annet enn vei, vil ikke denne regelen komme til anvendelse. Mer om dette senere.

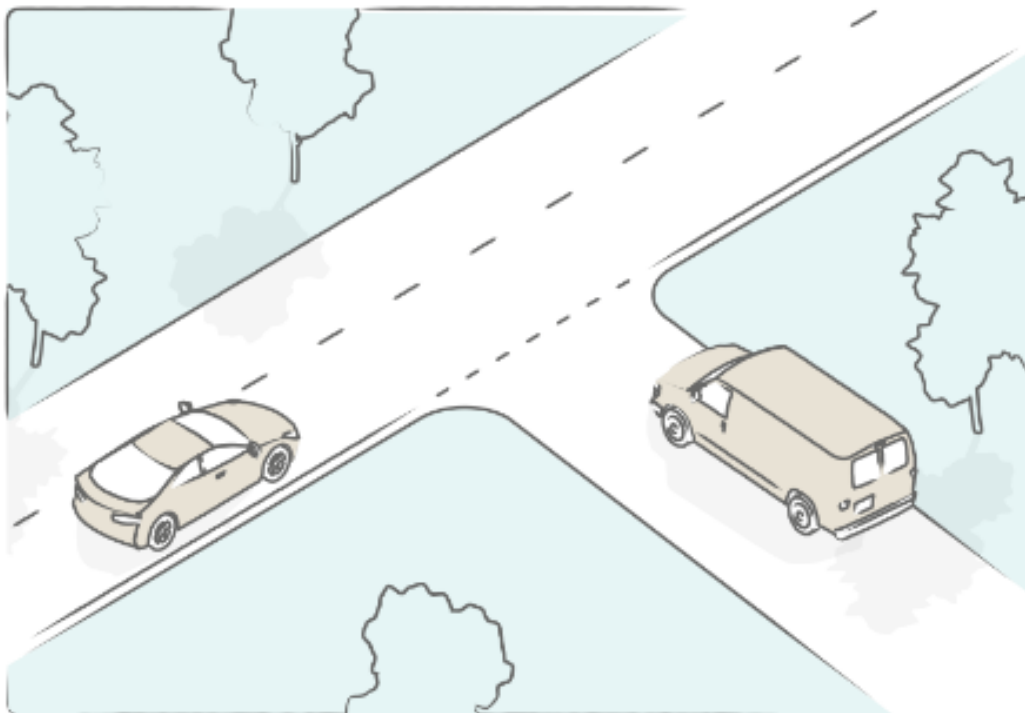
Kjører vi på vei med høyreregulering må vi på vei frem mot "veikryss" kunne finne ut av om dette er et veikryss eller bare en privat parkeringsplass. Vi har heldigvis noen greie huskereglene vi kan ta med oss.

La oss lage et lite eksempel. Vi kjører ut på veien et sted vi ikke er kjent. Når vi kommer inn på veien er det to ting vi må finne ut av.

1. Hva er fartsgrensen på stedet?
2. Hvilke vikepliktsbestemmelser gjelder på veien vi kjører på?

For eksempelets skyld så finnes det ikke noen skilt når vi kommer inn på denne veien. Vi må da som nevnt ha kunnskap om regelverket. Det vil være 50 eller 80km/t og det vil være vikeplikt fra høyre.

Det som tidvis kan være en større utfordring er identifiseringen av det vi har foran oss på høyre side. Er det en vei, eller er det en parkeringsplass?

På skissen ser vi en bil som kommer kjørende mot et "kryss". Har bilen vikeplikt for kassebilen som kommer fra høyre?

Svaret i dette tilfellet er nei. Når vi skal identifisere hva som er på vår høyre side lengre frem er det gjerne veioppmerking og skilt som forteller oss om det er en vei eller noe annet.

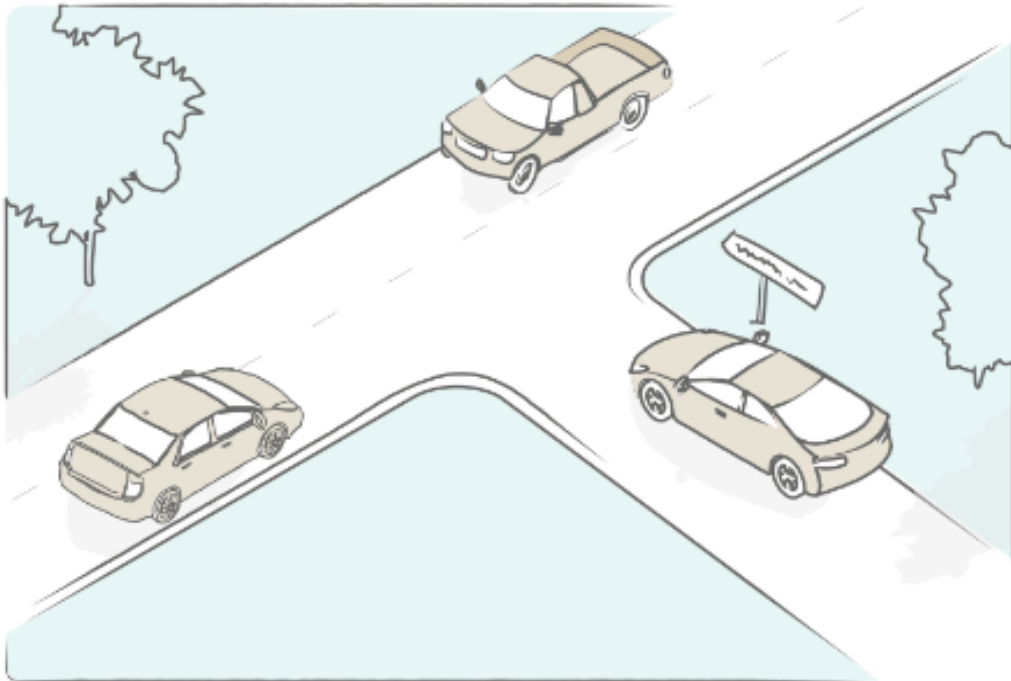
På skissen kan vi se at kantlinjen er stiplet gjennom "krysset". Det er med på å fortelle oss at dette er noe annet enn en vei. Det finnes heller ikke vegnavnskilt slik som dette :

Solveien

For at det skal være en vei skal det stå et vegnavnskilt. Det er ikke alltid så lett å få øye på da det ofte finnes sikthindringer som gjør dette vanskelig.

Vi skal være litt oppmerksom på at i slike "kryss" kan det finnes vegnavnskilt, men de er da etterfulgt av tall (husnummer). Det forteller oss at hus nr xx til xx tilhørende den veien du alt kjører på er inn til høyre.

En meget viktig huskeregel : Er du i tvil, så er du ikke i tvil. Vi behandler det da som en vei med og vi vil få vikeplikt fra høyre. Det er bedre å stoppe en gang for mye, enn en gang for lite.

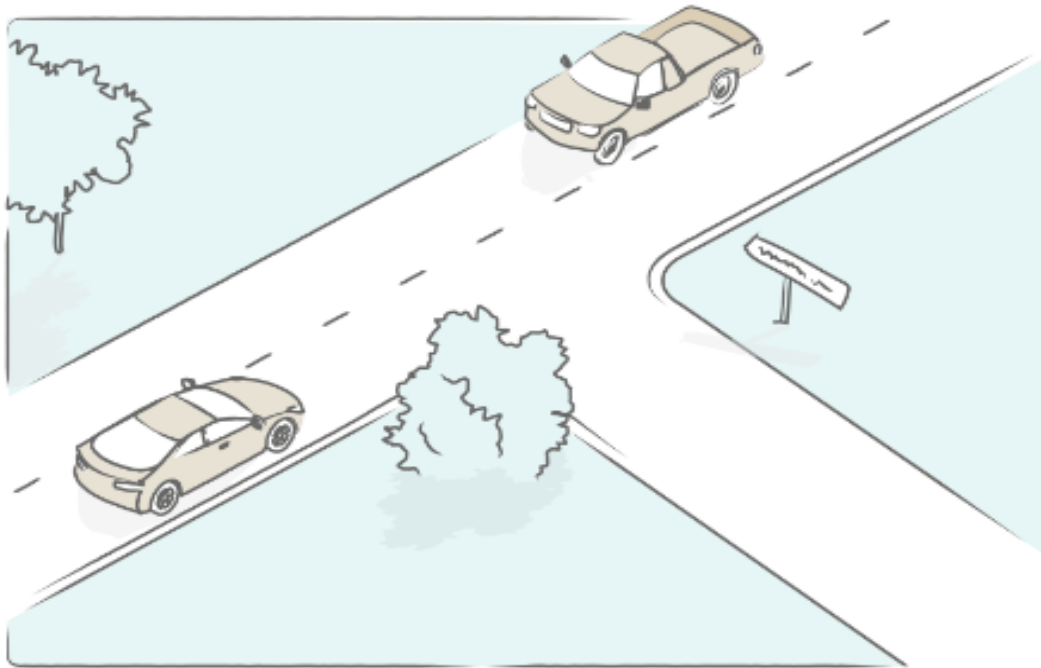
Skissen over viser mye av det samme, men det er noen viktige forskjeller. Her er det nemlig vikeplikt fra høyre.

Vi kan se at kantlinjen ikke lengre er stiplet gjennom kysset men kurver innover i veien til høyre. Kantlinjen behøver ikke å kurve innover, det er nok at den opphører.

Vi kan også se at det står et vegnavnskilt. Dette er uten tvil en vei, og siden vi får annen trafikanter på vår høyre side vil vi måtte vike for denne. Vi skal da tydelig sette ned farten og om nødvendig stanse for bilen, siden vi har vikeplikt.

Vårt råd til dere som skal ut å øve på dette er og være ute i god tid. Snakk om problemstillingene lengre frem, og i god tid før dere kommer frem til situasjonen. Forbered den som øvelseskjører på hva som kan komme til å skje. Det er bedre at vi tar oss for god tid og har tilgjengelig kapasitet, enn at vi får for dårlig tid. Dårlig tid fører ofte til stress.

Et siste viktig moment i dette er å finne ut av og lære seg hva som er rett fart på vei frem mot en slik situasjon. Vi hører gjerne fra andre at farten må tilpasses, men hva betyr nå egentlig det?

Hva som er rett fart inn mot en slik situasjon blir bestemt av forholdene. I hovedsak er det siktforholdene vi må ta med i vurderingen når farten skal velges. Vi har alt blitt enige om at vi skal kunne vise med vår fart at vi skal overholde vikeplikten for den som måtte komme fra høyre.

La oss ta et eksempel. Vi kommer kjørende på veien og foran oss ser vi at det kommer en vei fra høyre. Vi har fri sikt inn denne veien og det kommer ingen biler. Fartsgrensen på stedet er 40 km/t. Det vil da ikke være noen grunn til at hastigheten inn mot krysset må reduseres for vi kan god tid se at det ikke kommer noen.

På skissen over er historien en helt annen. Her har vi ikke lengre fri sikt inn veien, og vi kan derfor heller ikke si med sikkerhet at det ikke kommer noen. Farten må da ned til et slikt nivå at dersom det kommer noen skal vi kunne overholde vår vikeplikt.

Si at vi får god sikt når det er 10 meter til vi er fremme til krysset, vil det ikke være mulig å overholde vikeplikten dersom vår hastighet er 40km/t. Det å kjøre i 40 km/t er det samme som 11 meter pr sekund. Farten må derfor være så lav at vi skal på 10 meter ha muligheten til å sette ned farten og om nødvendig stoppe. Her er det fryktelig mange som undervurderer hvor sakte vi faktisk må kjøre for å kunne overholde vikeplikten.

Dette er en trenings sak. Vi oppfordrer dere derfor til å øve i et miljø der det er noe trafikk. Det er mot sin hensikt dersom vi hele tiden kjører gjennom tomme kryss.

Denne artikkelen er ment som et hjelpemiddel i forkant av den praktiske kjøringen og kan ikke erstatte en teoribok.